

2de VERGADERING. — 3 DECEMBER 1888.

Mededeeling van ingekomen stukken.

2^{de} VERGADERING.

VERGADERING VAN MAANDAG 3 DECEMBER 1888.

(GROEPEND DES AVONDS TE 8 UREN.)

Ingekomen: 1^o. berichten van leden, verhinderd de vergadering bij te wonen; 2^o. Koninklijke besluiten; 3^o. Regeeringsbescheiden; 4^o. boekwerken; 5^o. brief van den griffier der Kamer; 6^o. verzoekschriften; 7^o. geschriften; 8^o. wetsontwerpen. — Mededeeling van de benoeming van den voorzitter der Commissie voor de verzoekschriften. — Trekking der afdeelingen.

Voorzitter: de heer **Schimmelpenninck van der Oye**.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 42 leden, te weten de heeren:

Stork, Van Akerlaken, Van Swinderen, Pyls, Hengst, Melvil van Lynden, Wertheim, Van Roijen, Blussé, Van Nispen, Van Naamen van Eemnes, Insinger, Van Nagell van Ampsen, Breuning, Thooft, Alberda van Ekenstein, Prins, Van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen, Verheijen, Moolenburgh, De Vos van Steenwijk, Van Welderen Rengers, Van der Breggen, Bultman, Henri Smits, Blijdenstein, Welt, Viruly, Vlieland Hein, Van Lier, Van der Goes van Dirxland, Van Zuylen van Nyevelt, Van Tienhoven, De Bruyn, Van Gennep, Fransen van de Putte, Vening Meinesz, Smitz, Six, Kappeyne van de Coppello en Magnée.

De notulen van het verhandelde in de vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

De **Voorzitter** deelt mede:

A. dat zijn ingekomen:

1^o. berichten van de volgende leden, dat zij verhinderd zijn de vergadering bij te wonen, de heer Regout wegens het overlijden van een familielid, de heer Donker door familie zaken, de heer Van Eysinga, ook in de eerste dagen, en de heer Coenen uithoofde van ambtsbezigheden.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

2^o. de volgende Koninklijke besluiten:

een van 30 October 1888, ter uitvoering van art. 2 der wet van 14 September 1888 (*Staatsblad* n^o. 150) tot regeling der voogdij over Hare Koninklijke Hoogheid Wilhelmina Helena Pauline Maria, Prinses der Nederlanden, voor het geval van minderjarigheid bij Hare komst tot den Troon;

een van 20 September 1888 n^o. 9, houdende benoeming van den heer jhr. mr. G. J. Th. Beelaerts van Blokland tot Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor het tijdperk der tegenwoordige zitting.

Deze besluiten worden voor kennisgeving aangenomen.

3^o. de volgende Regeeringsbescheiden:

van het Departement van Justitie, 51 exemplaren der Statistiek van het gevangeniswezen over de 4 laatste maanden van 1886 en het jaar 1887;

van het Departement van Binnenlandsche Zaken, het Verslag van de verrichtingen aangaande het armbestuur, over 1886;

van het Departement van Financiën;

51 exemplaren van de Statistiek van het Koninkrijk der Nederlanden, bescheiden betreffende de geldmiddelen, dertiende stuk;

53 exemplaren van het 2de gedeelte der statistiek van den in-, uit- en doorvoer van het Koninkrijk, over 1887;

50 exemplaren van den staat, aanwijzende den uitvoer van oesters en mosselen in het cultuurjaar 1887/1888;

van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid;

afschrift van de bij de Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten rekeningen over het jaar 1887, betreffende het vernieuwings- en het reservefonds der Staatsspoorwegen;

drie exemplaren van de overzichtskaart van het Merwdekanaal;

de herziene rivierkaart, blad n^o. 3, Doesburg;

de waterstaatskaart n^o. 3;

de statistiek der scheepvaart (3de gedeelte);

van het Departement van Koloniën:

het algemeen verslag van den staat van het middelbaar en het lager onderwijs voor Europeanen en met dezen gelijkstaanden in Nederlandsch-Indië;

twee exemplaren van elk der Hollandsche en Engelsche edities van eene van Regeeringswege uitgegeven beschrijving van de haven van Batavia, Tandjong Priok.

Deze stukken zullen ter griffie nedergelegd of in de boekery der Kamer geplaatst worden; de missives, waarmede zij zijn ingezonden, worden voor kennisgeving aangenomen.

van het Departement van Financiën:

de door de Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten rekening wegens het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren over het dienstjaar 1886;

de door de Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten rekening van ontvangsten en uitgaven wegens het fonds voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen, over het dienstjaar 1886;

de door de Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten rekening van ontvangsten en uitgaven wegens het fonds voor den aanleg van Staatsspoorwegen over het dienstjaar 1886;

de door de Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten rekening van ontvangsten en uitgaven wegens het fonds voor de voltooiing van het vestingstelsel voor het dienstjaar 1886;

algemeene rekening wegens de Staatsontvangsten en uitgaven over het dienstjaar 1886, benevens vijf daarmede verband houdende rekeningen van ontvang en uitgaaf van Rijks bijzondere fondsen.

Deze missives worden voor kennisgeving aangenomen.

Mededeeling van ingekomen stukken.

4°. de volgende boekwerken, als:

van den schrijver: » Geschiedenis der snelschrijfkunst (stenographie) door C. A. Steger, directeur van de stenographische inrichting der Staten-Generaal.

Java's grootste ramp door E. B. Kielstra. Overgedrukt uit » De Gids » 1888, n°. 10 (van den schrijver);

Tjilegon-Bantam-Java. Iets over des Javaans lasten en over zijne draagkracht, door mr. S. C. H. Nederburgh, oud-lid van den Raad van Nederlandsch-Indië;

» Gedenkt den Sabbatsdag, dat gij dien heiligt ». Rapport en advies in zake de heiliging van den dag des Heeren, ingediend bij de Synode der Christelijk-Gereformeerde kerk, gehouden te Assen;

De koffiecultuur ter Westkust van Sumatra, door E. B. Kielstra. Overdruk uit » De Indische Gids », October en November 1888 (van den schrijver);

Reglement der onderlinge Nederlandsche Waarborg-Maatschappij voor Zeil- en Stoomschepen ter visscherij uitgerust;

Verslagen omtrent 's Rijks oude Archieven, IX, 1886;

Verslagen omtrent 's Rijks verzamelingen van Geschiedenis en Kunst, IX, 1886;

Handelingen (met bijlagen) van de Algemeene Synode der Nederlandsche Hervormde kerk, ten jare 1888;

Algemeen verslag wegens het Instituut voor Doofstommen over 1887;

Handelingen van het Genootschap van Nijverheid in de provincie Groningen, 1887/88;

Verslag der Nederlandsch-Indische Tramweg-Maatschappij, 1887-1888;

Onderzoek omtrent de afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee, de Wadden en de Lauwerzee. De afsluiting Noordholland-Wieringen-Friesland en de droogmaking van het gedeelte der Zuiderzee binnen die afsluiting. A. De afsluiting. 2. De invloed der afsluiting op de waterloozing der provinciën langs de Zuiderzee;

Rapport omtrent eene reis tot bezichtiging van irrigatie-inrichtingen ingevolge opdracht van den Dijkstoel van het Polderdistrict Over-Betuwe. Aan dien Dijkstoel ingezonden door de ingenieurs J. Van Hasselt en De Koning.

Deze werken zullen geplaatst worden in de boekery der Kamer.

5°. Van den Griffier der Kamer een brief van den volgende inhoud:

» Aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal ».

» 's Gravenhage, 9 October 1888.

» Het behaagde aan Zijne Majesteit den Koning mij bij Koninklijk besluit van 28 September ll. n°. 9 te benoemen tot curator der Rijks-Universiteit te Leiden.

» Die betrekking is eene openbare. Mitsdien heb ik, volgens art. 2 der Instructie voor den griffier tot het bekleeden daarvan de toestemming der Kamer noodig. Ik heb de eer aan de Kamer eerbiedig te verzoeken mij die toestemming te willen verleen.

» De Griffier van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,

» O. W. STAR NUMAN. »

De **Voorzitter**: In overeenstemming met antecessanten, heb ik de eer aan de Kamer voor te stellen, deze missive te stellen in handen eener Commissie van drie leden, ten einde daaromtrent verslag uit te brengen in eene volgende vergadering.

Dienovereenkomstig wordt besloten.

Tot leden der Commissie heb ik de eer te benoemen de heeren Van Akerlaken, Van Naamen van Eemnes en Verheijen.

6°. De volgende verzoekschriften:

een van D. P. D. Fabius c. s., bestuurders van de kiesvereniging Nederland en Oranje, betreffende de afschaffing der kanaal- en havengelden op het Noordzee-kanaal;

een van Antje De Leeuw, te Werkendam, betreffende het haars inziens wederrechtelijk afbreken eener heining, enz.

Deze adressen zullen worden verzonden naar de Commissie voor de verzoekschriften.

7°. De volgende geschriften:

een afdruk van een adres van het hoofdbestuur der Vereniging voor Lijkverbranding te 's Gravenhage aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, houdende verzoek tot opheffing van de belemmeringen die alsnog de facultatieve lijkverbranding hier te lande in den weg staan.

Een afdruk van een adres van het bestuur der kiesvereniging » Amstels Burgerij » aan den Koning, houdende verzoek om afschaffing van de van Rijkswegen op het Noordzee-kanaal geheven haven- en kanaalgelden.

Een van W. Van Zaanen, waarvan de strekking niet te bepalen is.

Deze geschriften worden voor kennisgeving aangenomen.

8°. van de Tweede Kamer der Staten-Generaal de volgende wetsontwerpen:

bekrachtiging van overeenkomsten met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, betreffende den stoombootverdiens Enkhuizen-Stavoren, en

werkplaatsen voor het dagelijksch onderhoud van het materieel dienstdoende op de Staatsspoorwegen; (13)

onteigening voor de verbreefing van de noordzijde van den oostelijken ingang van de Barrevoetesteeg te Haarlem; (23)

bekrachtiging eener provinciale heffing in Groningen; (28)

bekrachtiging eener provinciale heffingen in Zuidholland; (29 en 32)

bekrachtiging van den onderhandschen verkoop van grond te Enschedé aan N. H. Ter Kuile en H. J. Morsman, fabrikanten aldaar; (38)

twee tot wijziging van [de hoofdstukken VII A en VII B der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1887; (31)

bekrachtiging van den onderhandschen verkoop van grond en water te Sas van Gent aan de gemeente; (20)

naturalisatie van E. W. Felger en zeven anderen; (22)

naturalisatie van M. Schoenfeld en zeven anderen; (37)

verzekering van de toepassing van bij het Wetboek van Strafvordering toegelaten vrijheidsbeneming; (10)

bekrachtiging eener overeenkomst met de Stoomvaartmaatschappij » Zeeland »; (21)

vier tot vaststelling der begroting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1889 en een tot aanleg van een poortweg tusschen Warong Bandreg en Tjilatjap; (4)

onteigening ten behoeve van een lokalspoorweg van Enschedé naar Oldenzaal; (42)

wijziging van hoofdstuk VI der Staatsbegroting voor 1887; (14)

naturalisatie van H. F. J. Schaffrath en zeven anderen; (54)

aanwijzing van de Rijkswerkinrichting Veenhuizen n°. 1 voor de Rijkswerkinrichting voor mannen en vestiging van de Rijkswerkinrichting voor vrouwen in de gemeente Oegstgeest; (27)

Trekking der afdeelingen.

nadere wijziging der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 91), houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten en van de consulaire rechtsmacht; (21)

bekrachtiging eener provinciale heffing in Friesland; (41)

elf tot bekrachtiging van provinciale belastingen; (43)

bekrachtiging eener provinciale heffing in Overijssel. (47)

Deze wetsontwerpen zullen worden verzonden naar de afdeelingen.

B. dat de Commissie voor de verzoekschriften tot haren voorzitter heeft benoemd den heer Van Roijen.

De Vergadering gaat over tot het *trekken van de afdeelingen*.

De uitslag daarvan is, dat zullen behooren:

tot de *eerste afdeeling*, de heeren Smits van Oijen, Henri Smits, Van Gennep, Van der Breggen, Prins, Pijnappel, Van Nispen, Blijdenstein, Stork en Welt;

tot de *tweede afdeeling*, de heeren Hengst, Verheijen, Van Nagell van Ampsen, Vielandier Hein, Van Tienhoven, Insinger, Melvil van Lynden, Breuning, Van Naamen van Eemnes en Regout;

tot de *derde afdeeling*, de heeren De Bruyn, Coenen, Fransen van de Putte, Blussé, Van Akerlaken, Kappeyne van de Coppello, Moolenburgh, Van Eysinga, Van Roijen en Magnée;

tot de *vierde afdeeling*, de heeren Smitz, Van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen, Van Zuylen van Nijevelt, Viruly, Van der Goes van Dirxland, Donker, Six, Van Swinderen, Alberda van Ekenstein en Van Lier;

tot de *vijfde afdeeling*, de heeren Thooft, Muller, Vening Meinesz, Huydecoper van Maarsseveen, Wertheim, Bultman, Van Welderen Rengers, De Vos van Steenwijk en Pyls.

De **Voorzitter** verzoekt de leden zich te begeven naar de afdeelings-kamers tot het kiezen van voorzitters en ondervoorzitters, en sluit de vergadering.

AANWIJZING VAN VERANDERINGEN, gedurende de beraadslaging in de Tweede Kamer der Staten-Generaal gebracht in het ontwerp van wet tot aanwijzing van de Rijkswerkinrichting Veenhuizen voor Rijkswerkinrichting voor mannen en vestiging van de Rijkswerkinrichting voor vrouwen in de gemeente Oegstgeest.

In de considerans is in den 3den regel vervallen: »N°. 1".

Artikel 1.

De 4de en 5de regel worden gelezen als volgt: »voor de mannen te *Veenhuizen* en te *Hoorn*».

AANWIJZING VAN VERANDERINGEN, gedurende de beraadslaging in de Tweede Kamer der Staten-Generaal gebracht in het ontwerp van wet tot nadere wijziging der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 91) houdende regeling van de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten en van de consulaire regtsmagt".

Artikel 1.

Aan het slot zijn vervallen de woorden: »Mede worden

aldaar overgebracht de vóór 1 Januarij 1889 door de consulaire ambtenaren opgezonden dubbelen."

Tusschen **Artikel 3** en **Artikel 4** is gevoegd een nieuw

Artikel 4.

De dubbelen der registers, ingevolge art. 14 der wet van 25 Juli 1871 (*Staatsblad* n°. 91), vóór 1 Januarij 1890 door de consulaire ambtenaren aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken opgezonden, worden ter Griffie van de arrondissements-regtbank te 's Gravenhage overgebracht.

Art. 16 der gemelde wet, zoo als het is gewijzigd bij art. 3 dezer wet, is toepasselijk op de in de vorige zinsnede bedoelde registers en op de daaruit af te geven uittreksels.

Artikel 4 is geworden **Artikel 5**.

In **Artikel 5** is het jaartal »1889" veranderd in »1890".

AANWIJZING EENER VERANDERING, gedurende de beraadslaging in de Tweede Kamer der Staten-Generaal gebracht in het ontwerp van wet tot bekrachtiging eener provinciale heffing in Friesland.

In **artikel 1** zijn vervallen de regels 19 tot en met 25, beginnende met »Van 's avonds" enz. en eindigende met »vastgesteld."

AANWIJZING VAN VERANDERINGEN, gedurende de beraadslaging in de Tweede Kamer der Staten-Generaal gebracht in het ontwerp van wet tot vaststelling van hoofdstuk II (*Uitgaven in Nederlandsch-Indië*) der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1889.

Vde AFDEELING.

Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

Onderafdeeling 58, geraamd op f 2 008 245,—, is verminderd met f 12 000,— en alzoo vastgesteld op f 1 996 245,—.

Onderafdeeling 65, geraamd op f 1 896 192,—, is verhoogd met f 42 000,— en alzoo gebracht op f 1 938 192,—.

Tusschen *onderafdeelingen 65* en *66* is ingevoegd eene nieuwe:

Onderafdeeling 65 a. Traktementen van het personeel en toelage van een vaccinateur bij het parc vaccinogène in de afdeeling Buitenzorg, benevens verdere uitgaven voor die inrichting f 12 376,—.

Het totaal der afdeeling, ad f 11 008 518,—, is mitsdien verhoogd met f 42 376,— en alzoo gebracht op f 11 050 894,—.

Het eindeijfer van het wetsontwerp, laatstelijk geraamd op f 113 508 712,—, is mitsdien verhoogd met gelijk bedrag van f 42 376 en derhalve vastgesteld op f 113 551 088,— (*honderd dertien millioen vijfshonderd een en vijftig duizend acht en tachtig gulden*).